

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ТУРИЗМУ
КАФЕДРА АГРАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання курсової роботи з дисципліни
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ»

Спеціальність 201 «Агрономія»

Освітня програма «Агрономія»

Освітній ступінь – Магістр

Чернігів – 2019

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни
«Інноваційні технології в рослинництві»
для студентів за спеціальністю 201 – «Агрономія», ОС - Магістр.

Розробники:

Круподеря Ю.О., доцент кафедри аграрних технологій та лісового господарства ЧНТУ, к.с-г.н.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри *аграрних технологій та лісового господарства*

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ року

Завідувач кафедри

аграрних технологій

та лісового господарства _____ (Селінний М.М.)

ЗМІСТ

Вступ	4
Завдання і мета курсової роботи	4
Методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи	5
Орієнтовний зміст основної частини	9
Захист курсової роботи	11
Додатки	12

ВСТУП

Однією з провідних галузей економіки України є сільське господарство. Крім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, сільське господарство України спроможне на вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду. Зокрема широкий розвиток рослинницької галузі створює потенціал виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку.

У сучасному аграрному виробництві основним фактором підвищення врожайності сільськогосподарських культур є освоєння та впровадження сучасних інтенсивних технологій вирощування, які вже працюють в передових країнах світу. Значна їх частка впроваджується та вже успішно використовується в провідних господарствах України (переважно холдинги).

Навчальна дисципліна «Інноваційні технології в рослинництві» включає в себе наукові основи рослинницької галузі, має важливе теоретичне і практичне (виробниче) значення, тому що є розробником комплексного, системного підходу при вирощуванні польових культур та сприяє удосконаленню конкретних елементів технологічних процесів за рахунок впровадження інноваційних технологій (розробок).

ЗАВДАННЯ І МЕТА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота, що є складовою частиною програми навчання, є ключовим аспектом в опануванні та комплексному аналізі матеріалу дисципліни здобувачами вищої освіти (ЗВО).

Написання курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення студента, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації інформації з різних джерел та літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції.

Курсова робота - це самостійне, навчально-наукове дослідження студента. Написання курсової роботи проводиться під керівництвом науково-педагогічного працівника (НПП) кафедри. Тема роботи є універсальною з елементом вибору (уточнення): *«Вдосконалення технології вирощування _____ (обраної с.-г. культури) з впровадженням інноваційних технологій»*. Здобувач вищої освіти має право самостійно обрати сільськогосподарську культуру та визначитися з місцем дослідження. Якщо є можливість, робота може виконуватися та базі сільськогосподарського підприємства будь-якої форми власності.

Курсова робота оформляється відповідно до чинних вимог, керуючись даними вказівками. У ході виконання роботи ЗВО консультується з викладачем та показує кожний розділ окремо по мірі його виконання (навчальним планом передбачено години консультування). Інформаційними джерелами для формування курсової роботи можуть бути: періодичні професійні видання (журнали: Пропозиція, Агроном, Агронавігатор, Зерно, The Ukrainian Farmer, LandLord й інші), офіційні сайти лідируючих світових аграрних компаній (наприклад: <http://agrilab.ua>; www.syngenta.ua ; www.basf.com/ua; www.adama.com; www.bayer.ua; www.kws.ua; <http://euralis.ua> та інші) і науково-популярні сайти, що висвітлюють нові розробки, їх впровадження і досягнення сільгоспвиробників (наприклад: <https://Latifundist.com>; <https://superagronom.com>; <http://minagro.gov.ua>; <https://growex.com.ua>; <https://harvestdiary.com.ua/ru>, тощо).

Повністю оформлена, прошита (папка скорозшивач) курсова робота здається в зазначені строки на кафедру та фіксується в журналі обліку. Робота перевіряється викладачем та може бути повернена ЗВО на доопрацювання, виправлення помилок. Після узгодження всіх питань проводиться захист курсової роботи. Якість виконання курсової роботи впливає на загальне оцінювання з дисципліни. За несвоєчасне виконання та задачу курсової роботи знімаються бали.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Як вже зазначалося, курсова робота виконується на загальну тему *«Вдосконалення технології вирощування _____ (обраної с.-г. культури) з впровадженням інноваційних технологій»*., але за індивідуальним завданням (вибір сільськогосподарської культури та місце проведення аналізу). Тому курсова робота є індивідуальною, самостійною працею кожного студента та не може містити однаково поданого матеріалу. Будь-які інформаційні джерела повинні бути опрацьовані та інтерпретовані особисто здобувачем вищої освіти.

Процес виконання курсової роботи поділяється на декілька етапів, а саме:

- визначення теми курсової роботи;
- складання плану роботи;
- підготовка до написання курсової роботи – збір інформації;
- систематизація, узагальнення та аналіз зібраних даних, формулювання висновків;

- формування тексту курсової роботи;
- оформлення роботи (відповідно до вимог);
- підготовка презентаційного матеріалу (за бажанням ЗВО або за потреби);
- захист курсової роботи.

Рекомендований обсяг курсової роботи (проекту) 30-40 сторінок друкованого тексту (комп'ютерного набору). Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$. Курсова робота, як правило, виконується державною мовою (виключення може бути для студентів-іноземців).

Курсова робота має включати в себе: титульний аркуш (додаток А), вступ (передмова), основні розділи, висновки, список використаних джерел та додатки (за необхідності).

Писати курсову роботу слід стисло, але змістовно, ґрунтуючись на наукових і виробничих даних, з агрономічним обґрунтуванням, критичними зауваженнями і висновками.

Робота друкується з одного боку аркушу формату А-4 з дотриманням полів: лівого – 25 мм, правого – 10 мм, верхнього і нижнього – 20 мм. Всі сторінки курсової роботи (крім титульного аркушу) нумеруються у правому верхньому куті. Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines), в таблицях – «одинарний» (1,0 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см).

Скорочення слів та словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи. Термінологія, що використовується в тексті, повинна відповідати встановленій стандартами, а за їхньої відсутності - загальноприйнятій у науково-технічній літературі. За необхідності, курсова робота може включати підрозділ «Перелік скорочень та словосполучень, що використовуються», який розміщується на початку роботи.

Текст основної частини поділяють на розділи та підрозділи. Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які повинні точно (дослівно) відтворюватися у змісті. Заголовки структурних частин: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами з нового рядка симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати 1-2 інтервалам. Кожен розділ слід починати з нової сторінки. Підрозділи виокремлюються, але продовжують загальний текст розділу.

Підписи розділів «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» подаються у тексті без порядкового номеру. Заголовки розділів нумеруються (наприклад: «РОЗДІЛ 1 ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ...»). Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку, наприклад: «3.2 Агротехнічні заходи» – третій підрозділ другого розділу.

Як правило, більша частини тексту курсової роботи становить матеріал перефразування (переказу). Це означає, що вже на етапі нотаток ЗВО починає писати текст своєї праці. Слід прагнути передати думку автора як найближче до оригіналу з використанням власної лексики. Для уникнення плагіату слід дотримуватись таких підходів: виділити основні ідеї, змінити структуру речень, використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів. При цьому наприкінці речень обов'язково мають бути посилання на автора (джерело інформації).

Посилання на джерела, в процесі написання, надаються на всі матеріали або окремі результати, які студент наводить у роботі, або на яких ідеях і висновках аргументується проблема. При використанні інформації з літературних джерел (цитати, цифрові або табличні дані), оформляти посилання потрібно наступним чином: після наведення цитати або іншої інформації з літературного джерела у квадратних дужках вказують порядковий номер джерела за яким він вказаний у списку використаних інформаційних джерел, наприклад [3, с. 17]. При посиланнях слід писати: «... у роботах [1–7] ...», «... у розділі 4 ...», «(див. 2.1)», «...відповідно до 1.6...», «... на рисунку 1.3 ...», «... у таблиці 2.4 ...», «...у додатку Б ...», тощо.

Працюючи над роботою, слід пам'ятати, що однією з вимог до написання роботи є її самостійність та творчість. Робота перенасичена посиланнями, запозиченнями зі статей, підручників, монографій не може бути позитивно оціненою. Курсова робота повинна бути написана гарною літературною мовою.

Враховуючи індивідуальний підхід та творчість виконання, позитивно оцінюватиметься подача інформації у вигляді самостійно оформлених діаграм, графіків, таблиць, фото, тощо з обов'язковим поясненням або описом.

Ілюстративний матеріал – рисунки, графіки, схеми, тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці або виносять у додаток. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті (наприклад, (див.

рис.3) – дивитись рисунок 3). Ілюстративний матеріал та таблиці нумерують відповідно до номера розділу та порядкового номеру ілюстрації/таблиці. Кожна таблиця повинна мати текстовий заголовок, який відповідає її змісту. Таблиці підписують зверху, рисунки, діаграми, графіки - знизу (дод. В). При переносі частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця», її номер та назву вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження таблиці» (праворуч зверху) і вказують її номер, наприклад: «Продовження таблиці 1.2» (дод. В.1), при цьому нумерують колонки таблиці або повністю повторюють її «шапку».

При використанні формул та позначок необхідно давати їх пояснення (розшифрування). Формулам також присвоюється двозначний номер (по прикладу табл.), який вказується в тому ж рядку справа (дод. В.3).

Додатки слід оформлювати як продовження тексту на його наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. В правому верхньому куті рядка над заголовком повинно бути надруковано слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток (наприклад: додаток А, додаток Б).

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток Б» і т.д.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку відповідно до вимог. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатку А; Б.3.1 – підрозділ 3.1 додатку Б.

Ілюстрації, таблиці, що є у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Д.3 – третій рисунок додатку Д, таблиця А.2 – друга таблиця додатку А.

Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

В додатки слід виносити об'ємні (великі за розміром) таблиці, графіки, рисунки, витяги з документів, карти, статистичну обробку даних, тощо.

В кінці курсової роботи формується *Список використаних джерел*. В ньому студент відображає всі джерела інформації, на які посилався в тексті впродовж виконання роботи.. Це можуть бути: підручники, монографії, довідники, періодичні видання, наукові роботи, звіти, рекомендації виробництву, інтернет-джерела (сайти, офіційні сторінки, інтернет-додатки та ін.), брошури, каталоги, тощо. Список використаних джерел дозволяється

формувати за двома варіантами: в алфавітному порядку або по мірі зустрічання в тексті. Вимоги щодо оформлення списку повинні відповідати чинному ДСТУ (8302:2015) «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», приклад наведено в додатку Д.

ОРІЄНТОВНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ

Орієнтовний зміст курсової роботи наведено в додатку Б. Структуру основної частини, а саме кількість розділів та підрозділів (їх назви та зміст), формує ЗВО самостійно, опираючись на обрану тему та зібраний матеріал. Проте, обов'язковим для відображення є наступні складові: природно-кліматичні умови місця вирощування обраної культури, біологічні фази розвитку рослини за міжнародною класифікацією (ВВСН), технологія вирощування культури.

Якщо робота виконується на базі господарства, необхідно відобразити наявну технологію вирощування обраної культури і, опираючись на дані, запропонувати до впровадження декілька (мінімум три) інноваційних технологій. У випадку, коли прив'язки до господарства немає, студент обирає довільний регіон та описує притаманну йому загальноприйнятну технологію вирощування даної сільськогосподарської культури з подальшою рекомендацією впровадження інновацій. Всі рекомендації до впровадження повинні бути аргументовані.

Відповідно до плану навчальної дисципліни, весь матеріал курсу поділено на своєрідні блоки. В курсовій роботі бажано відобразити основні положення кожного блоку стосовно удосконалення та оптимізації технологій вирощування за рахунок впровадження інноваційних технологій. Орієнтовні блоки дисципліни:

- 1) Досягнення вітчизняної та іноземної селекції. Ринок посівного матеріалу.
- 2) Оптимізація мінерального живлення рослин. Застосування регуляторів росту. Комплексний підхід до системи захисту рослин.
- 3) Огляд нової складової транспортного і технологічного забезпечення процесу вирощування продукції рослинництва. Ресурсо- і енергозберігаючі технології. Інформаційні технології.
- 4) Основні фактори життя і розвитку рослин. Можливість їх контролю та прогнозування.

Наприклад, якщо студент зупинив свій вибір на впровадженні інновацій в технологічний процес вирощування соняшнику, йому доцільно в курсовій роботі відобразити наступні положення:

- Описати умови вирощування соняшнику: ґрунтово-кліматичні умови обраної місцевості;
- Розглянути ринок посівного матеріалу і визначитися з сортом/гібридом (декількома гібридами), які задовольняють основні виробничі вимоги, влаштовують за вирішальними показниками (врожайністю, строками досягання, стійкістю до хвороб, вмістом масел та ін.);
- Розглянути вирощування соняшнику за системою CliaField. Позначити плюси і мінуси даної системи;
- Запропонувати сівозміну з соняшником і розробити систему застосування добрив (бажано в схемі використовувати комплексні високоефективні добрива, запланувати проведення підживлень);
- Розробити інтегровану систему захисту соняшнику, пропонуючи препарати за діючою речовиною, з прив'язкою до фаз розвитку рослин.
- Розробити технологічну карту вирощування соняшнику з урахуванням попередника і наступної культури: вказати терміни проведення технологічних операцій (оранка, дискування, культивування, посів, збір врожаю та ін.) і машино-технічне оснащення (трактор + агрегат, комбайн і т.д.);
- Описати інформаційну систему, яка, ймовірно, полегшить процес вирощування соняшнику або зробить його більш продуктивним (наприклад, використання GPS-моніторингу, дистанційного зондування, прогнозування, тощо).
- Зробити загальний висновок, бажано з розрахунком передбачуваної економічної ефективності та окупності впровадження нововведень.

Описуючи кожне з положень, формуючи розділи та підрозділи курсової роботи, ЗВО повинен не лише суто викладати матеріал, а й проводити судження, аналіз, порівняння, висловлювати власну думку та формулювати певні висновки з чіткою аргументацією.

При проведенні аналізу ринку за технологічними складовими інновацій, що плануються до впровадження, обов'язковим є детальне зазначення критеріїв за якими проводилося порівняння та відбір. Тобто, перш ніж запропонувати впровадження інноваційного рішення, необхідно сформулювати чіткі критерії оцінювання певного блоку (заходу) та визначитися з відповідністю заданим показникам. Наприклад, під час вибору посівного матеріалу необхідно зосередити увагу на важливих для виробництва параметрах: сорт чи гібрид, вітчизняна чи закордонна селекція, категорія насіння, маса тисячі насінин, строки посіву та досягання, стійкість до стресів/хвороб, тощо. Необхідно висвітлити бажані результати та підібрати можливі варіанти з аналізом та поясненням.

ВИСНОВКИ

Висновки курсової роботи формулюються відповідно до мети та завдань, що висуваються до ЗВО в ході виконання роботи. В них необхідно стисло, але змістовно передати головні положення інноваційних технологій, що пропонуються в конкретному випадку, з зазначенням їх ефективності. Бажано відображати висновки у вигляді пунктів. Висновки можуть бути доповнені пропозиціями.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оформлена відповідно до вимог курсова робота, після перевірки та внесення виправлень (за необхідності), підлягає захисту. Захист курсової роботи проводиться у визначений час (до або на заліковому тижні) безпосередньо здобувачем вищої освіти перед викладачем дисципліни (керівником курсової роботи). В окремих випадках може створюватися комісія з науково-педагогічних працівників кафедри. Захист роботи передбачає усне спілкування ЗВО та викладача (членів комісії) стосовно змісту представленої роботи. В ході спілкування викладач оцінює самостійність виконання роботи, рівень засвоєння (опрацювання) матеріалу та здатність студента до аналізу інформації, формування висновків, теоретичного та практичного впровадження запропонованих нововведень.

Оцінювання роботи проводиться за прийнятою стобальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за індивідуальне виконання завдання	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для курсової роботи
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Приклад оформлення титульного аркушу:

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, природокористування і туризму
Кафедра аграрних технологій та лісового господарства

Курсова робота з дисципліни **«Інноваційні технології в рослинництві»**
на тему:

**«Вдосконалення технології вирощування _____ (обраної с.-г.
культури) з впровадженням інноваційних технологій»**

Виконав: студент(ка) _____ (група)

_____ (ПІБ студента)

Перевірив:

_____ (ПІБ викладача)

_____ (оцінка, підпис)

Чернігів – 20____

Приклад оформлення змісту курсової роботи:

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ

РОЗДІЛ 2. БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ФАЗИ РОЗВИТКУ _____

РОЗДІЛ 3. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ _____ ТА ІННОВАЦІЇ

3.1 Підбір гібриду/сорту

3.2 Агротехнічні заходи

3.3 Підбір пестицидів за діючою речовиною та терміном застосування

3.4 Оптимізація мінерального живлення

3.5 МТП та технічне забезпечення

РОЗДІЛ 4. СХЕМАТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ЗАПРОПОНОВАНИХ
ЗАХОДІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОГРЕСУ

ВИСНОВОК

ДОДАТКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Приклади оформлення ілюстративного матеріалу, таблиць, формул

В.1 Приклад оформлення таблиць:

Таблиця n – Середньобагаторічна сума активних температур та кількість опадів залежно від зони України

Зона	Сума температур вище, °С				Сума опадів, мм
	0	5	10	15	
Полісся	3090	2960	2595	1865	621-922
Лісостеп	3110	2990	2660	2010	547-645
Степ	3590	3490	3155	2600	406-514

n – номер таблиці

При потребі розірвання таблиці, продовження її на наступній сторінці:

Таблиця n – Продуктивність цукрових буряків [8]

№ п/п	Гібриди	Урожайність, т/га	Цукристість, %	Збір цукру, т/га
1	2	3	4	5
1.	Олександрія	59,9	17,60	10,5
2.	Булава	59,7	17,31	10,3
3.	Анічка	59,4	17,60	10,5
4.	Ромул	59,0	17,37	10,2
...

Продовження табл. n

1	2	3	4	5
10.	Іванівський ЧС-33	51,7	16,90	8,7
11.	Ялтушківський ЧС-72	49,9	16,92	8,8
12.	Альона КВС	60,0	16,16	9,7
13.	Слатка КВС	59,2	16,50	9,8

В.2 Приклади оформлення графічного матеріалу:

Рис. п.т Зони вирощування кукурудзи

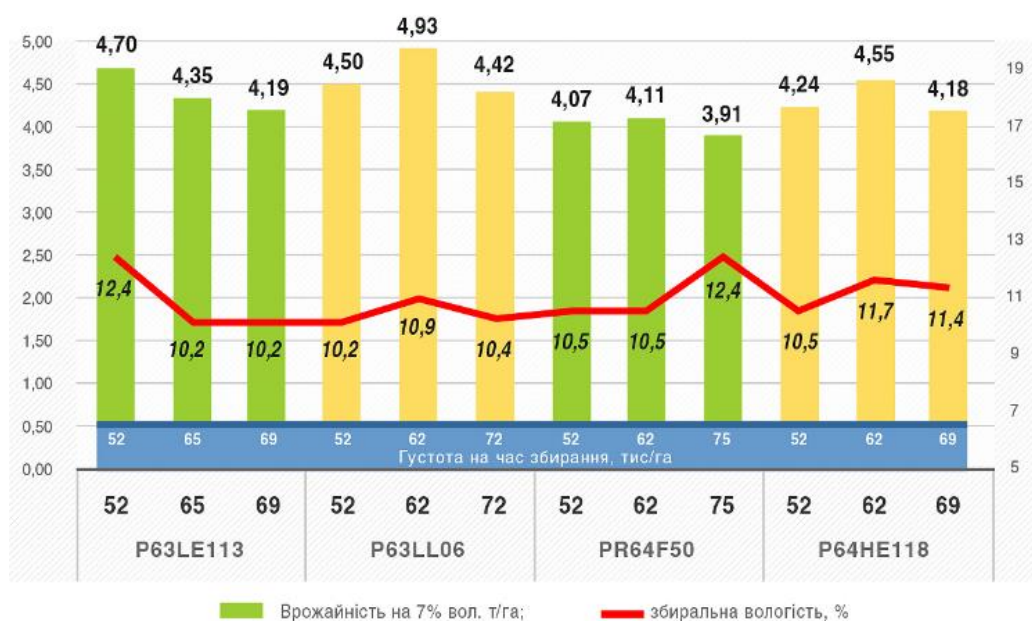

Рис. п.т Врожайність залежно від норми висіву

(n – номер розділу, m – порядковий номер ілюстрації)

В.3 Приклад оформлення формул:

Приклад 1

Розрахунок норми висіву насіння сільськогосподарських культур проводиться за формулою:

$$N_v = \frac{\Gamma * M * П}{1000 * 10} \quad (n.m)$$

де N_v – норма висіву, кг/га;

Γ – густина рослин, шт./га;

M – маса 1000 насінин, г;

Π – посівна придатність насіння, %.

**Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання» з урахуванням правок
(код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Назаренко І.І. Землеробство та меліорація: Підручник. Чернівці, 2006. 375 с. Загальне землеробство: Підручник / За ред. В.О. Єщенка. К.: Вища освіта, 2004. 336 с. Носко Б.С. Шляхи підвищення родючості ґрунтів у сучасних умовах сільськогосподарського виробництва. Київ : Аграрна наука, 1999. 98 с.
Два автора	Бойко П.І., сайко В.Ф. Сівозміни у землеробстві України. Київ: Аграрна наука, 2002. 145 с.
Три автора	Примак І.Д., Манько Ю. П., Танчик С. П. Бур'яни в землеробстві України: прикладна гербологія. Біла Церква: Державний аграрний університет, 2005. 664 с.
Чотири автори	Землеробство: Піпручник. 2-ге вид. Перероб. та доп./ Гудзь В.П., Примак І.Д., Будьоний Ю.В., Танчик С.П. ; за ред. В.П.Гудзя. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 464 с. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І.В., Нечипорук А. А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А.І. та ін. ; за ред. М.В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вып. 1. Сукторії (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І.Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем С.В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.

Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О.В., Судак Г.В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.</p>
Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
Електронні ресурси	
Книги	<p>Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).</p>
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.</p>

	Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня